

Narcís: La flor seniaire

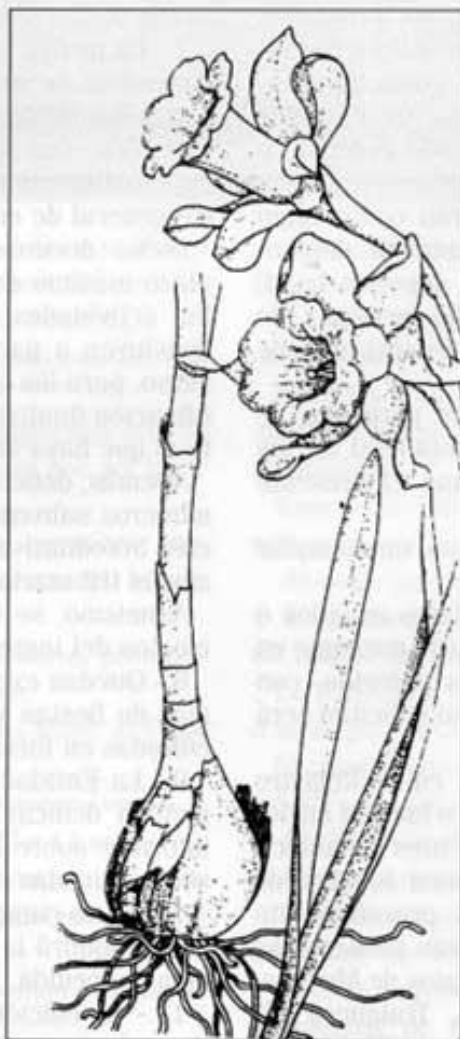
JORDI DOMINGO CALABUIG

Narcís era un bell pastor que va nàixer del déu del riu Cefís i de la nimfa Liríope. Era tanta la seua bellesa, i tan gran la seua vanitat, que menyspreava contínuament l'amor que li oferien les més aprimorades jovenetes. Ni tan sols Eco, la nimfa del bosc, va poder gaudir dels seus favors. El seu encant es va anar marcint amb el pas del temps, i els déus, afligits davant de l'infortuni de la pobre nimfa, la convertiren en roca per a que mai més no sofrira d'aquella manera. Cupido, el deu de l'amor, indignat per l'actitud del jove, va actuar amb tota la seua ira contra ell.

D'aquesta manera, un dia que Narcís estava inclinat sobre un rierol d'aigües transparents, va quedar enamorat de la imatge que s'hi reflectia. A partir d'aquell instant, no va ser capaç de suportar el fet de posseir-se i no posseir-se. Si acariciava la figura que estimava, aquesta desapareixia, si plorava la seua desgràcia, el reflex s'esvaïa... Fins i tot semblava que es burlava d'ell: reia quan ell reia i sospirava quan ell sospirava. El deliri creixia amb el pas del temps. No podia allunyar-se d'aquell indret perquè la seua passió brollava encara amb més força. Tan cruel va ser el càstig de Cupido, que Narcís va esllanguir-se miserablement al mateix lloc on estava, a la vora del seu mirall fatal. Des d'aquell moment, el seu cos es va transformar en una delicada flor blanca de flaire dolç i penetrant penjada sobre l'aigua del riu.

Així és com canta Ovidi, el poeta grec, la llegenda que ha inspirat més obres d'art, que ha esdevingut una de les epopèies més clàssiques de la mitologia grega, i per suposat, que ha donat el nom a una de les flors

més elegants del País Valencià. El narcís o *Narcissus tazetta* és una planta que creix subespontàniament al nostre territori, és a dir, que s'adapta a les condicions ambientals de les nostres terres encara que no és autòctona, prové dels jardins on es cultiva per la seua bellesa. Té unes fulles linears i un poc gruixudes que

es disposen paral·leles a la tija florífera. Les flors, molt característiques per la seua estructura, presenten sis pètals blancs que envolten una corona llargament tubulosa. Apareixen tot al llarg dels primers mesos de l'any, per la qual cosa també es coneixen pel nom de *nadaletes*.

Però des d'ací vull oferir una altra història, potser no tan espectacular com la d'Ovidi, que apropa però aquesta planta als covarxins i la resta dels habitants del Maestrat. Com sabeu, l'establiment de la cultura musulmana tot al llarg de set segles va suposar una revolució científica i tecnològica que encara és evident. A la toponímia del País Valencià, i és clar, a la nostra llengua, encara roman la influència àrbiga... I com ara veureu aquestes interrelacions pertoqueuen fins i tot a la botànica.

El nom àrab del narcís al qual em refereix és *kaduffi*. En principi, aquesta paraula pot semblar un poc estranya, però és molt més familiar del que pareix. De fet, *kaduffi* és una derivació de *kaduf*, el substantiu utilitzat per a designar els recipients que pengen de les sènies, aquestes enginyoses màquines hidràuliques que hem heretat dels musulmans i que estan escampades per tot el terme. De fet, si us fixeu, trobareu que els catúfols antics de fang són autèntiques rèpliques de la corona tubulosa de la flor de la qual us parle... un parentiu realment meravellós.

Per als nostres avantpassats àrabs, el narcís estava més a prop de les sènies que no pas d'Ovidi per raons culturals òbvies. Però nosaltres, els mediterranis, tenim la sort de ser hereus de nombroses cultures. Fins i tot, podem donar diversos noms per a una mateixa flor. Hem crescut amb les arrels clàssiques gregues i la saviesa musulmana. Per tant amics, que cadascú trobe en aquesta flor la seua versió preferida, la història que més li agrada.

Jo m'estime més la versió seniaire...una qüestió personal, una altra de les meues debilitats!